

AINEVALDKOND

KUNSTIAINED

gümnaasiumis

KUNSTIAINED

Üldosa

Kunstipädevus

Kunstiainete õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes kunstipädevus, st olla kultuuriliselt teadlik, mõista kunstide mitmekesisust ning maailma kultuurilist eripalgelisust; omada põhiteadmisi Eesti, Euroopa maailma kultuuripärandist; väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas; mõelda kriitilis-loovalt; väärtustada mitmekesist eneseväljendusoskust, isikupära ning valmisolekut leida värskaid lahendusi muutuvates oludes; osata kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks.

Kunstiainete õpetamise kaudu taotletakse, et gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) peab kunsti ja muusikat elu loomulikuks osaks ning mõistab nende kunstivaldkondade esteetiliste tegurite olulisust nüüdisaegses ühiskonnas ja igapäevaelus;
- 2) avastab ja väärtustab kunstide mitmekesisust ning muutumist ajas, kohas ja erinevates kultuurides, seostab kunsti, kultuuri, teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
- 3) mõtleb ning tegutseb kultuurimaastikul informeeritult ja kriitiliselt ning väljendab oma seisukohti ja emotsioone;
- 4) tunnetab oma loomingulisi võimeid, viib loomingulisi ideid ellu enesekindlalt ning asjatundlikult, väärtustab kaaslaste erinevaid ideid ja lahendusi;
- 5) tunneb kultuuritraditsioonide mitmekesisust, võrdleb kultuuriliste ilmingute sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 6) väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunnetab end kultuuritraditsioonide kandjana;
- 7) omab ülevaadet muusika ja kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsetest, ametitest ja edasiõppimisvõimalustest.

Ainevaldkonna õppeainete kohustuslikud kursused

Ainevaldkonda kuuluvad kunst ja muusika.

Kunstiainete kursuste arv on järgmine:

Kunst – 2 kursust

Muusika – 3 kursust

Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstivaldkonna aineid ühendab kultuurilise mitmekesisuse tundmaõppimine ning väärtustamine, rahvusliku ja kohaliku kultuuritraditsiooni edasikandmine ning kultuurilise ja rahvusliku identiteedi kujundamine. Kunstides opitakse tundma kultuuride arengut, nähtusi ja suundumusi, kunstiliikide, -stiilide jm vastastikuseid mõjutusi, varasemate ajastute kunstiloomingu suhestumist tänapäevaga ning aktuaalsete teemade käsitlemist kunstide kaudu. Valdkonna ainetes

pööratakse tahelepanu sotsiaalsete, eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujundamisele ning toetatakse avatud ja kriitilist suhtumist erinevatesse kultuurinähtustesse. Kunstiainetes eeldatakse õpilase aktiivset osalust kunstitegevustes, mille kaudu arendatakse mõtte- ja tundemaailma, taju, loovust ning analüüsivõimet. Toetudes teadmistele ja oskustele, rakendatakse loomingulisi võimeid ning mõtestatakse iseenda ja kunstide rolli uhiskonnas. Oppekaigud muuseumidesse ning kontserdi- ja naitusekulastused toetavad kultuuriparandi ja nuudisaegse kultuuri vaartustamist ning kujundavad vastutustunnet selle hoidmise ja kaitsmise eest.

Üldpadevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Ainevaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpadevusi igapäevases õppes nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Padevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpadevuste kujunemisel on tähtis koht kooli ja kodu koostööl.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeained rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuriparandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse isikupäraseid loovaid lahendusi ning kultuurilist ja sotsiaalset mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitava kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ning muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning väärtustavad üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutakse oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannete täitmisel saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuri- ja sotsiaalteemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ning toetada nende identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstiaineis kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstiaineis saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õpilase rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiaineis on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms kõnelemine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ja loovtööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning mitmesuguste info esitamise viiside kasutamist (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik vm). Kunstiaineis tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse analüüsima kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiainetes õpitakse kasutama tehnoloogia vahendeid loovülesannete lahendamisel. Loometegevuses õpitakse kasutama uudseid lahendusi, mõistma teaduse ning tehnoloogia rolli muusika ja kunsti arengus.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstiaineis üksi- ja rühmatöö, uurimis- ja probleemülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstiainete valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus võimaldab katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust plaanima, vastutama tööde lõpuni tegemise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Lõiming

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega.

Valdkonnapädevus/ainevaldkond	Õpilane ...
Sotsiaalsained, Keeled, kirjandus	Tunneb eri ajastute eetilisi ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete majanduslike ideoloogiliste tehnoloogiliste mõjutajatega.
Kõik õppeained	Teeb koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate õppeprojektide kaudu.

Läbivad teemad

Läbiv teema	Õpilasel kujundavad oskused ja teadmised	Meetod
Väärtused ja kõlblus.	Erinevate väärtussüsteemide ja nende seoste tundmaõppimine ajaloolis – kultuurilises kontekstis ning isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste kujundamine.	arutlus, vestlus ja arutelu.; uurimis- ja loovtöö; osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel; Õppekäigud: kontserdi, -muuseumi, -etendusekäik (sealhulgas virtuaalne)
Teabekeskond	Info leidmine ja selle kriitiline analüüs, autorikaitse järgimine	teabeotsingumeetodeid
Tehnoloogia ja innovatsioon	Uute tehnoloogiate leiutamine/katsetamine ja kasutamine.	Kunstidele omased praktilised loovtegevused
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundada kunsti-muusikaharrastust, rakendada nüüdisaegseid tehnilisi ja tehnoloogilisi vahendeid ja võtteid	Õppekäigud, arutelud
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õpitakse kavandama tegevusi ning arvestama kogukonna vajadusi, rakendades eesmäärke ellu viies kunstilisi vahendeid	Ülekoollilised, maakondlikud ja riiklikud võistlused, näitused ja kontserdid, esinemised
Keskond ja jätkusuutlik areng	Sotsiaalne aktiivsus - seisukohtade ja hoiakute väljendamine kunstialaste tegevuste kaudu, õpetatakse väärtustama looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ning jätkusuutlikust	Kunstialased tegevused
Tervis ja ohutus	Õpetatakse teadvustama kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, järgima ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.	Materjalide, töövahendite ja instrumentide otstarbekas ja ohutu kasutamine
Kultuuriline identiteet	Avatud ja lugupidav suhtumine erinevatesse kultuuritraditsioonidesse ning nüüdisaja kultuurinähtustesse	Oma ideede, isiklike kogemuste ja emotsioonide loomuline väljendamine laulupidudel, muusikaüritustele ja õpilastööde näitustele osalemise kaudu

AINEKAVA GÜMNAASIUMILE

Muusika gümnaasiumis

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. väärtustab muusikat kui olulist osa inimkonna kultuurist; teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana;
2. osaleb muusikaelus ning kujundab valmisoleku elukestvaks muusikaharrastuseks;
3. mõistab ja väärtustab kooriliikumise ning laulupidude sotsiaal-poliitilist olemust ja
4. muusikahariduslikku tähendust;
5. rakendab ning arendab musitseerimise kaudu oma teadmisi, muusikalisi võimeid ja oskusi;
6. valdab põhiteadmisi ajastute ja maade muusikast ning kultuuride arengust;
7. rakendab loovust muusikalises eneseväljenduses;
8. oskab muusikat kriitiliselt kuulata, analüüsida ja tõlgendada ning selle üle arutleda;
9. teadvustab ja järgib intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
10. kasutab nüüdisaegseid infotehnoloogiavahendeid.

Õppeaine kirjeldus

Õppeaine koostisosad on:

1. musitseerimine ja omalooming;
2. muusika kuulamine ja muusikalugu;
3. õppekäigud.

Muusika õpetamisega gümnaasiumiastmes taotletakse tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamist ning tunde- ja mõttemaailma rikastamist. Olulisel kohal on musitseerimine: õpilase isikliku suhte teadvustamine ja süvendamine muusikaga – laulmise ja pillimänguga, omaloominguliste katsetuste julgustamine ning tõetamine põhikoolis omandatud muusikalist kirjaoskust rakendades. Eriiselt tähtsustatakse ja teadvustatakse ühislaulmist ning koorilaulu kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni.

Erinevate ajastute muusika kuulamise kaudu kujundatakse teadlikku ja kriitiliselt mõtlevat muusikakuulajat ning kontserdikülastajat. Muusikat kuulates ja muusikaloos tutvustatakse eri ajastute väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning arutletakse nende üle.

Kontserdielu elavdamise seisukohalt on otstarbekas koostöö kohaliku muusikakooliga, samuti külalisesinejate kutsumine kooli ja oma õpilastele esinemisvõimaluste pakkumine. Õpilaste silmaringi avardavad ja muusikalist maitset kujundavad õppekäigud kontsertidele, teatritesse ning muusikaga seotud paikadesse: muuseumidesse, stuudiosse, kõrgkoolidesse.

Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. on omandanud valmisoleku muusikaliseks tegevuseks; osaleb võimaluse korral koolikooris
2. voi erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes ja kohalikus muusikaelus;
3. rakendab oma võimeid ja oskusi muusikalistes tegevustes, kasutades omandatud muusikateoreetilisi teadmisi;
4. oskab kuulata ja arvestada kaaslasi;
5. on omandanud ülevaate erinevate ajastute üldkultuurilisest taustast ning oskab luua seoseid nende ajastute muusikakultuuriga;
6. teab kuulatud muusikanäidete põhjal erinevate ajastute põhilisi tunnusoone, olulisemaid žanreid ja vorme ja oskab neid omavahel võrrelda;
7. väljendab kuuldud muusika kohta oma arvamust ning võrdleb, analüüsib ja argumenteerib, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
8. oskab leida muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest;
9. oskab koostada referaate, kirjutada esseesid, kontserdiarvustusi, uurimistöid muusikast, kasutades nüüdisaegseid infotehnoloogiat võimalusi;
10. on tutvunud autorikaitse seadustega ning teadvustab intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
11. on laulupeo traditsiooni austaja ja edasikandja laulja, tantsija, pillimängija voi muusikateadliku publikuna;
12. väärtustab ühislaulmist kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni.

Muusika ainekava koosneb 3 kursusest.

I kursus – Muusika kujunemine ja välendusvahendid

- Muusika teke ja olemus
- Keskaeg
- Renessans
- Barokk
- Klassitsism

II kursus – Rahvuslikkus muusikas

- Romantism
- 20. sajandi muusika (osa)

III kursus – 20. ja 21.sajandi muusika

- 20. sajandi muusika
- Eesti muusika

Kõikide kursuste maht on 35 tundi.

Gümnaasiumi muusikaõpetuse koostisosad on muusikaloo käsitlemine ja muusika kuulamine, laulmine ja pillimäng.

Muusikalugu käsitletakse stiilide, kõlastruktuuride ja vormide mitmekesisuses integreeritult kultuuri arenguloo, tähtsamate ajaloosündmuste, kunsti ja kirjandusega. Süstemaatiliselt õpitakse tundma ja väärtustama maailma ja eesti muusikapärandit; kujundatakse arusaam muusikast kui rahvaste vahelisest suhtlemiskeelest.

Laulmisel süvendatakse huvi ühislaulmise vastu; lähtutakse eri ajastute, erinevate stiilide ja rahvaste ning kaasaegsest laulurepertuaarist.

Pillimängu rakendatakse laulude saadetes, aga ka iseseisvates muusikalistes kompositsioonides.

Õppetegevus

Jätkub tasakaalustatud isiksuse kujundamine kõigi muusikaliste tegevuste kaudu: laulmine, pillimäng, liikumine, muusikaline kirjaoskus, muusika kuulamine, muusikalugu. Olulisel kohal on ühislaulmine, kus laulude valikul arvestatakse eakohasust ja õpilaste huve ning seostatust muusikalooga. Õpilasi kaasatakse noortekooride tegevusse: sega-, nais- või meeskoori. Jätkatakse tööd vokaalselt võimekate õpilastega. Vastavalt võimalustele tegeldakse instrumentaalmuusikaga – ansamblite ja orkestritega.

Muusikalugu käsitletakse integreeritult teiste õppeainete ja kultuurivaldkondadega (kunst, kirjandus, filosoofia, teater jne). Eesti muusika käsitlemisel on oluline seoste leidmine Euroopa muusika- ja kultuurilooga. Muusika kuulamisel lähtutakse ajastule, stiilile ja heliloojale iseloomulikematest teostest.

Õpiülesannete lahendamisel rakendatakse individuaalset ning rühmatööd: referaat, kontserdi-, teatrietenduse arvustus-analüüs, uurimistöö, essee jms. Olulisel kohal on üldkultuurilised vestlused ning diskussioonid meedia pakutava üle (TV programmid, video, raadio, ajakirjandus, Internet jms). Tähtsustub õpetaja roll õpilaste muusikaharrastuste suunamisel ja leidmisel, tulevase kontserdi- ja muusikalavastuste külastaja kujundamisel.

Läbivad teemad

- Keskkond ja säästev areng
- Tööalane karjäär ja selle kujundamine
- Infotehnoloogia ja meediaõpetus
- Turvalisus
- Palve
- Kirikuga ühendamine
- Usuline maailmavaade

Läbivate teemade õppe-eesmärgid ja õpitulemused on toodud õppekava üldosas.

10. klass

Õppe-eesmärgid

10.klassi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- hindab muusikat kui kultuuriväärtust indiviidi ja ühiskonna arengus;
- kujundab valmisoleku ühiseks muusikategevuseks;

- omandab teadmisi muusikaajaloost tuntud heliloojate loominguga kaudu;
- rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu: külastab kontserte ja muusikalavastusi, oskab neid analüüsida, oma seisukohti põhjendada ja argumenteerida.

Õppesisu

I kursus

Muusika kujunemine ja välendusvahendid.

- Vanad kultuurrahvad ja muusika.
- Vanakreeka ja -rooma muusika.
- Varakristlik muusika.

KESKAEG.

- Kristlus kui Lääne-Euroopa kultuuri arengu tugevaim mõjutegur.
- Vaimuliku muusika areng.
- Gregooriuse koraal.
- Polüfoonilise mitmehäälsuse teke.
- Organum.
- Motett.
- Rändlaulikud, rüütlipeoesia, pillid.

RENESSANSS.

- Humanism, protestantism, vastureformatsioon ja muusika.
- Missa.
- Ilmalik laul ja seltskonnamuusika.
- Madrigal.
- Homofoonilise mitmehäälsuse teke.
- Protestantlik koraal.
- Heliloojad Palestrina, Orlandus Lassus.
- Desprez’.
- Instrumentaalmuusika teke.

BAROKK.

- Uue stiili kujunemine – ülevaade ajastust.
- Ooperi teke.
- Oratoorium (kantaat, passioon).
- Instrumentaalmuusika (fuuga, klaviir, trio, orkester – concerto grosso , soolokontsert, süit).
- Monteverdi.

- Vivaldi.
- Bach.
- Händel.

KLASSITSISM.

- Valgustusajastu iseloomustus.
- Instrumentaalmuusika areng – ansamblid, orkestrid, klaver.
- Sonaat vormi ja žanrina.
- Sümfoonia.
- Kontsert.
- Keelpillikvartett.
- Ooperi areng.
- Viini klassikud – Haydn, Mozart, Beethoven.

11. klass

Õppe-eesmärgid

11-klassi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- kujundab valmisoleku ühiseks muusikategevuseks;
- kujundab tervikpildi kultuuri arengust ning oskab mõista ja hinnata erinevaid kultuure;
- oskab muusikat kriitiliselt ja valivalt kuulata ning hinnata;
- rakendab põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusika analüüsimisel ja musitseerimisel;
- rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu: külastab kontserte ja muusikalavastusi, oskab neid analüüsida, oma seisukohti põhjendada ja argumenteerida.

II kursus

Rahvuslikkus muusikas.

- Romantismi ideed ja rahvuslus.
- Instrumentaalmuusika osatähtsus – orkestrid, klaver.
- Programmilise muusika teke.
- Sümfooniline poeem.
- Soololaul.
- Miniatuursed žanrid: etüüd, prelüüd, nokturn, tantsud.
- Lavamuusika (ooper, operett, ballett).
- Juhtivad muusikamaad ja heliloojad.
- Schubert, Schumann, Berlioz, Chopin, Liszt, Brahms. Verdi, Wagner, Rimski-Korsakov, Mussorgski, Tšaikovski, Sibelius, Grieg.

20. SAJANDI MUUSIKA.

- Rahvuslik muusika.
- Varane Stravinski, Sibelius, Bartok.
- Hilisromantism. R. Štrauss. Mahler.
- Impressionism. Debussy. Ravel.

12. klass

Õppe-eesmärgid

12-klassi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- hindab muusikat kui kultuuriväärtust indiviidi ja ühiskonna arengus;
- kujundab valmisoleku ühiseks muusikategevuseks;
- kujundab tervikpildi kultuuri arengust ning oskab mõista ja hinnata erinevaid kultuure;
- oskab muusikat kriitiliselt ja valivalt kuulata ning hinnata;
- omandab teadmisi muusikaajaloost tuntud heliloojate loominguga kaudu;
- rakendab põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusika analüüsimisel ja musitseerimisel;
- rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu: külastab kontserte ja muusikalavastusi, oskab neid analüüsida, oma seisukohti põhjendada ja argumenteerida.

III kursused

20. ja 21. sajandi muusika.

- Neoklassitsism. Stravinski. Orff. Britten. Prokofjev. Šostakovitš.
- Sümfooniline jazz. Gershwin.
- Hilisromantism. R. Strauss. G. Mahler.
- Ekspressionism. Skrjabin. Schönberg. Berg. Webern.
- Avangardism. Keidž. Boulez.
- Postmodernism. Penderecki. Ligeti. Pärt.

EESTI MUUSIKA.

- Rahvalooming.
- Regivärsiline rahvalaul.
- Uuem rahvalaul.
- Laulupidude traditsiooni algus.
- Kunileid, Saebelmann, Thomson, Hermann.
- Esimesed professionaalid: Härma, Läte, Tärnpu, Tobias, A. Kapp, Süda, Lüdig.
- Rahvusliku koorimuusika rajajad Saar, Kreek.
- Rahvusliku instrumentaalmuusika rajajad Eller, Tubin.
- Rahvusliku lavamuusika rajajad E. Aav, Tubin, Tamberg, E. Kapp.
- Eesti modernism 1956–1970.

- Heliloojad Ernesaks, Tormis, Pärt, Mägi, Tamberg, Rääts, Sumera, Kangro, Tüür, Eespere, Sisask.

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- laulab vastavalt vokaalsetele võimetele;
- kasutab põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja -oskusi praktilises musitseerimises ja muusikateoste analüüsimisel;
- oskab määratleda, iseloomustada ja võrrelda eri ajastute muusikat;
- teab ajastute tuntumaid heliloojaid ja nende teoseid;
- oskab suhestada eesti muusikat maailma muusikalooga;
- teab olulisi muusikatermineid ja oskab neid kasutada;
- oskab koostada referaate ja uurimistöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida;
- oskab hinnata heatasemelist professionaalselt muusikat.

Õppe- ja metoodiline kirjandus

10. klass

- И. Куль «История западной классической музыки» - учебник для учащихся гимназический классов. Изд. «Коолибри». 2002.
- Toomas Siitan, Anu Sepp – Muusikaõpik gümnaasiumile, I osa. Изд. «Avita».

11. klass

- И. Куль «История западной классической музыки. От средних веков до барокко» - компактный диск для учащихся гимназический классов. Изд. «Коолибри». 2003.
- Toomas Siitan, Anu Sepp – Muusikaõpik gümnaasiumile, II osa. Изд. «Avita».

12. klass

- И. Куль «История западной классической музыки. XX век» - компактный диск для учащихся гимназический классов. Изд. «Коолибри». 2003.

Fuusiline opikeskkond

1. Kasutamine: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm.
2. Fonoteegi (CD-d, DVD-d, VHS-d) kasutamine.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekoht järgneva õppe kujundamisele ning stimuleerib ja mõtivateerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: musitseerimist (laulmist, pillimängu, omaloomingut), muusika kuulamist ja muusikalugu, väljendusoskust kirjalikes ja suulistes aruteludes ning aktiivsust õppetöös ja -käikudel. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel võib arvestada õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel.

Kunst

Üldalused

Õppe-eesmargid

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. tunnetab kunsti potentsiaali ning näeb selle rakendusvoimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
2. orienteerub kunsti arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
3. mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega;
4. tajub nüüdisaegse kunsti olemust (kontekstuaalsust, kontseptuaalsust jne) ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
5. oskab uudishimulikult ning loovalt püstitada, tõlgendada ja lahendada erineva iseloomuga probleemilahenduslikke ülesandeid;
6. rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
7. väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumi kunstiõpetuse lähteülesanne on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist, milles on oluline osa kunstiloo ja nüüdisaegse visuaalse keskkonna tundmaõppimisel. Kunsti arengut vaadeldakse laiemalt, luues seoseid kultuuri, ühiskonna ja ajalooaga. Tõetatakse positiivse suhtumise kujunemist kunstisse kui valdkonnasse.

Gümnaasiumi kunstiõpe loob baasi kunsti ja visuaalkultuuri vormi- ja pildikeele mõistmiseks ning kultuuride mitmekesisuse väärtustamiseks, avades üldmõisted ja kontseptsioonid. Õppes on kandev osa eri ajastute kujutamislaidide võrdlusel ning kirjeldusmudelite loomisel. Kunstilugu avatakse suuremate teemarühmade kaudu, vanema kunsti näiteid kõrvutatakse 20. ja 21. sajandi kunstiga. Teemapõhine käsitus võimaldab rõhutada seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga laiemalt. Tähtis on näidata ajastu kunsti seoseid üldise mõtteviisiga, esile tuua kultuuri ja elukorralduse muutumise ühiskondlikke tegureid: religiooni ja valitsemiskorra mõju ning tehnika ja majanduse arengut. Teemade kaudu käsitus aitab orienteeruda kunstivoolude paljuses, arendab tähelepanu ja vaatlemisoskust ning innustab leidma sidemeid mineviku ja tänapäeva vahel.

Nüüdisaegse kunsti, disaini, keskkonna ja virtuaalse meediakeskkonna käsitlemisel on peamine rõhk konteksti ning sõnumi analüüsil. Oluline on kunsti ja visuaalse kultuuri mõtestamine tänapäeva kultuurikontekstis. Kunsti käsitlemisel tuuakse võimalikult palju paralleele Eesti kunsti ja kultuuriga ning näiteid nende kohta.

Kunstialane loov tegevus võimaldab nautida kunsti loomist ning arendada väljendusoskust, toetab emotsionaalset ja isiksuslikku arengut. Kunstiõppe ülesanne on toetada õpilase loova mõtlemise, seoste loomise ja probleemilahenduse oskuste arenemist.

Õppesisu on jagatud tinglikult kolme plokki:

- 1) TEA! ehk sisulis-struktuuriline ülevaade (kunsti ajalugu ja olemus, nüüdiskunsti sünd ja arengusuunad);
- 2) MÖTLE! ehk temaatiline, seoseid loov ja teadmisi laiendav osa (ajastuid läbivad teemad ning võrdlused);
- 3) LOO! ehk uurimuslik, praktiline ja kinnistav osa (õppekäigud ning loomingulised ja uurimuslikud projektid).

TEA!-teemasid käsitletakse nii ajalise kui ka sisulise mahu poolest uldistatud kujul, eesmärk on luua õpilastele taustsüsteem ajastuid läbivate teemadega tegelemiseks ja nende võrdlemiseks.

Ajastuid läbivaid teemasid MÖTLE!-plokis võib käsitleda nii täiesti teoreetilisel tasandil kui ka loominguliste praktiliste töödena, millele annavad teoreetilise aluse loengud ja uurimused – nende vahetõttu on õpetamise metoodika küsimus. Oluline on jätta õppetöös ruumi õpilaste iseseisvatele uurimis- ja praktilistele loovtöödele ning vältida liigset loengukesksust ja teoreetilisust.

Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. seostab kunsti arengusuundi ja ilminguid ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jm mõjudega;
2. on salliv kultuurierinevuste suhtes;

3. tunneb visuaalse kultuuri kui valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne);
4. märkab ning mõistab kunsti ja visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloo kui ka tänapäeval;
5. võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt;
6. iseloomustab üldjoontes kunstiteoste ajalist ja stiililist kuuluvust;
7. tõlgendab ning analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video, kohaspetsiifiline kunst) ning märkab nüüdiskunsti seoseid teiste valdkondadega (nt meedia, reklaam, poliitika);
8. väärtustab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnasäästlikku arhitektuuri ja disaini;
9. analüüsib ning võrdleb esemelise keskkonna ja visuaalse kommunikatsiooni ilminguid;
10. püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
11. rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid;
12. oskab ning julgeb eksperimenteerida;
13. on oma loovates lahendustes eetiline, mõistab kunstniku vastutust;
14. arvestab keskkonnaja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
15. esitleb oma loomingut ja uurimistulemusi, kasutades ainealast terminoloogiat.

10. klass

I kursus

„Kunsti ajalugu ja muutuv olemus”

Õppesisu

Teema 1. Kunsti roll eri ajastutel.

- Kunstikultuuri üldistav ajatelg.
- Kunstnik ja tema kaasaeg. Kunstiteos ja vaataja.
- Kunstiteoste sonum ja vorm eri ajastutel.
- Lugude ja sümbolite ringlus läbi sajandite.
- Kunstiteoste analüüsi ja tõlgendamise erinevad meetodid (nt vormiline, märgiline, sotsiaalne).
- **Kunsti tekkimine.**
- **Vanimad kõrgkultuurid.** Mesopotaamia. Egiptus.
- **Antiikaja kunst.** Vana-Kreeka. Vana-Rooma.
- **Keskaja kunst.** Romaani stiil. Gooti stiil. Kunst ja religioon.
- **Renessanss.** Vararenessanss. Kõrgrenessanss. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine.
- **Barokk.** Kunst kiriku ja valitsejate teenistuses.
- **Klassitsism.** Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed. Sama sajand, erinevad vaated.
- **Romantism.** Mäss korra vastu.
- **Realism.** Tõearmastus.
- **Juugend.** Tervikliku stiili taotlus.

Teema 2. Ajastute kunsti võrdlevad teemad.

- Värvikasutus ja kompositsioon teoste sõnumi teenistuses.
- Eri ajastute kunsti ja muusika kokkukõlad.
- Illusioonid ja emotsioonid kunstis.
- Inimene kunstis: staatus, suhted, tegevused.
- Pildilised sümbolid koopamaalist grafitini.
- Kunstniku rollid: käsitöeline, leiutaja, ajaloolane, geenius, boheem, staar jne.
- Kunstiinstituutsioonid. Tuntuimad galeriid ja muuseumid.

Loomingulised ja uurimuslikud projektid, õppekäigud

- Käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine. Isiklik vaatenurk.
- Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.
- Kunstiteose analüüs ja loov interpreteerimine.
- Projektid ja õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskond jne.

11.klass

II kursus

„Nüüdiskunsti sünd ja arengusuunad”

Õppesisu

Teema 1. Kunsti muutumine

Kunst moderniseerival ajastul.

- Usk ühiskonna ja kunsti progressi.
- Tehnoloogia ja linnastumise võidukäik.
- Modernistlik arhitektuur ja tööstusdisain.
- Funktsionalism.
- Fotograafia ja illustreeritud ajakirjanduse levik ning mõju kunsti muutumisele.
- Modernistliku kunsti suunad: impressionism, postimpressionism, fovism, ekspressionism, futurism, kubism, konstruktivism, funktsionalism, abstraksionism, dada, sürrealism.
- Isikuvabaduse manifestatsioon.
- Abstraktne *versus* figuratiivne kunst.
- Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionaalsotsialistlik kunst.
- Puhas kunst väljaspool elu: abstraktne ekspressionism, minimalism, õpkunst jne.
- Kunst ja sotsiaalsed liikumised.

Postmodernism ja nüüdiskunst.

- Vaatenurkade paljus.
- Popkunst.
- Hüperrealism.
- Igapäevaelu tungimine kunsti.
- Happening, kehakunst, maakunst.
- Kontseptualism, idee kui kunst.

- Kunstiteose kui objekti kadumine.
- Kunstiliikide piiride hajumine.
- Postmodernistlik kunst.
- Mäng minevikuga, tsitaat, remiks, paroodia.
- Sotsiaalkriitiline kunst.
- Kunstnike ja vaatajate koostöö.
- Kollektiivsus ja anonüümsus kunstis.
- Kunstimeediumide paljus.
- Maalikunst.
- Installatsioon.
- Fotokunst.
- Videokunst.
- Performance.
- Kunst linnaruumis.
- Interaktiivne meediakunst.
- Netikunst.

Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.

- Inimsõbraliku ja turvalise elukeskkonna loomine: linnaplaneerimine, arhitektuur, maastikuarhitektuur, tootedisain, graafiline disain jne.
- Disainimine kui probleemilahendus.
- Erinevad vaatenurgad: funktsionaalsus ja esteetika, eetiline ja kultuuriline sõnum.
- Innovatsioon ning keskkonnateadlikkus disainis ja arhitektuuris.
- Meediakeskkond. Meediatarbija kui mõjutaja ja mõjutatav.
- Erinevad suhtluskeskkonnad.
- Väljendusvahendid visuaalses kommunikatsioonis.
- Muinsus- ja keskkonnakaitse ning autorioiguste probleemistik.

Teema 2. Nüüdiskunsti nähtusi võrdlevad teemad

- Abstraktsus ja kujutatavus kunstis: vorm, kujund, värv, tähendus.
- 20. sajandi nn realismid: sürrealismist ja sotsrealismist kuni hüperrealismi ja videokunstini.
- Kunstiteos ja kontekst: vaatajad, koht ning aeg.
- Kunsti suunad/stiilid ja paralleelid teistes kunstiliikides: muusika, film, kirjandus, teater jt.
- Kunstiajaloo stiilide ja teoste tsitaadid nüüdisaja kunstis ja visuaalkultuuris.
- Disaini muutumine: puhtast vormist ning funktsioonist emotsioonide ja fantaasiateni.
- Kunsti, arhitektuuri ja disainiga seotud elukutsed.

Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste õpistiile;

3. kasutatakse mitmekesisist õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, virtuaalkeskond, muuseumid, näitused jne;
4. rakendatakse praktilises loomingulises tegevuses nii traditsioonilisi kunstitehnikaid ja vahendeid kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ning -vahendeid (joonistamine, maal, kollaaž, ruumilised seaded, digitaalpildid, video, *performance* jne);
5. pööratakse suurt tähelepanu õpilaste analüüsi- ja eneseväljendusvõime arendamisele: retsensioonide ja uurimistööde kirjutamine ning esitlemine, kunstiteoste ja ajastute näidete võrdlemine ning analüüsimine;
6. illustreeritakse õppesisu näidetega nii maailma kui ka Eesti kunstist ning eesti rahvakultuurist.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise eesmärk on anda õpilasele mõtivateerivat tagasisidet, arendada eneseanalüüsi oskust ning tõetada tema visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Hindamise objekt on nii tööprotsess kui ka lõpptulemus (loovtööde arendamise eksperimendid ja valminud teos, visuaalne väljendusoskus ja aruteludes osalemine, kunstiteose analüüs ja uurimistöö jne). Õpilane võib aktiivselt osaleda hindamises nii oma arengu teadliku jälgimise (nt õpimapp, portfoolio) kui ka oma valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.